

METIK

Maaelu
Teadmuskeskus

Eesti maaelu tark vara

Teadmussiirde programmide tulemused ja tulevik

22. August 2024

Jäned

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Päevakava

12.00

Lõuna

13.00

Esitlus: **Ülevaade ÜhendPIP projekti tulemustest.**
Kavand teadmussiirde tegevuste valikuks

Küsimused ja vastused

14.00

Arutelu maailmakohvikuna:

1) eesmärgid	2) nõukogud
3) raha	4) hindamine

15.00

Kokkuvõte ja edasised kokkulepped

Mis on tänase ürituse eesmärk

Teadmussiirde tegevuste elluviimise protsessi korrastamiseks on tehtud tööd, olemas on väljapakutud lahendus

Küsime tagasiside, täpsustusi, ettepanekuid – kas selline korraldus võiks töötada?

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

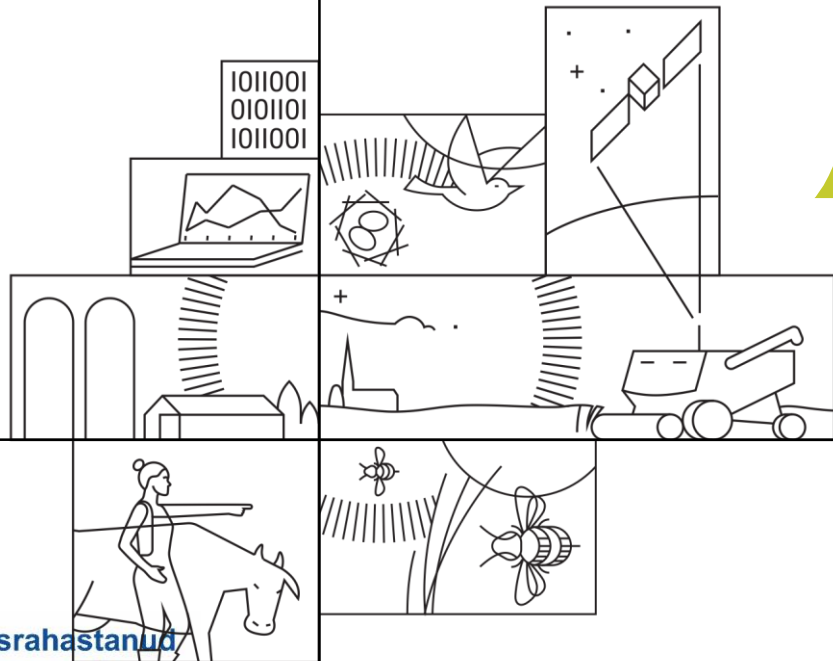
METK

Teadmussiirde programm põllumajanduse,
toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas

Hanna Tamsalu, METK

Mis on olnud ja mis
on muutumas

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

AKIS teenuste portfelli

Maaelu-
võrgustik

Rakendus-
uuringud

**Kommunikatsioon
ja võrgustumine**

Innovatsioonitugi

Ettevõtte arengutugi, uudsete lahenduste ja tehnoloogiate kasutusele võtt

Analüüs
Sihtrühma vajaduste seire ning analüüs.

Süsteemi tagatuba, ideede koondamine, uute lahenduste katsetamine

Nõuandeteenus

Nõustajate nimekirja haldamine, nõustajate koolitamine ja arendamine, nõuandeteenuse kvaliteeditugi

Taseme-
õpe

Teabesalv
Veebiplatvorm teabe haldamiseks ja levitamiseks

Teadmussiire

Teadmiste levitamine, oskuste arendamine (sündmused, koolitused, infomaterjalid)

ÜPP perioodil 8,2 miljonit eurot
teadmussiirdeks, *sh nõustajate koolitused*
→ ca 1 miljon aastas senistega sarnasteks
tegevusteks

ÜPP periood
2023-2027 (n+2)

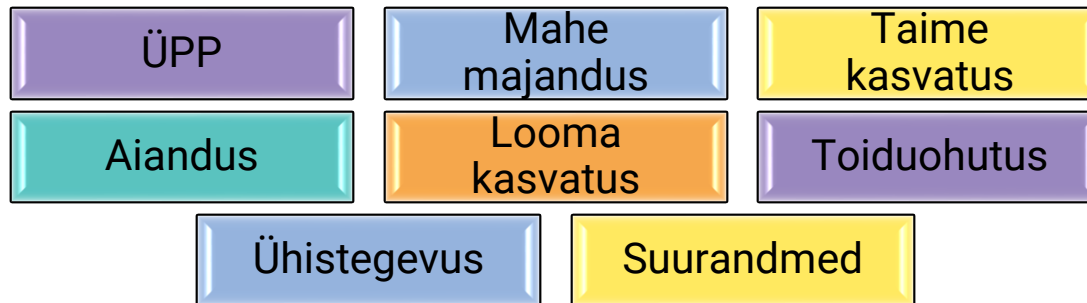
Süsteemi korralduskulu
on sellest eelarvest
väljaspool

Teadmussiiret on toetatud erinevates raamidest

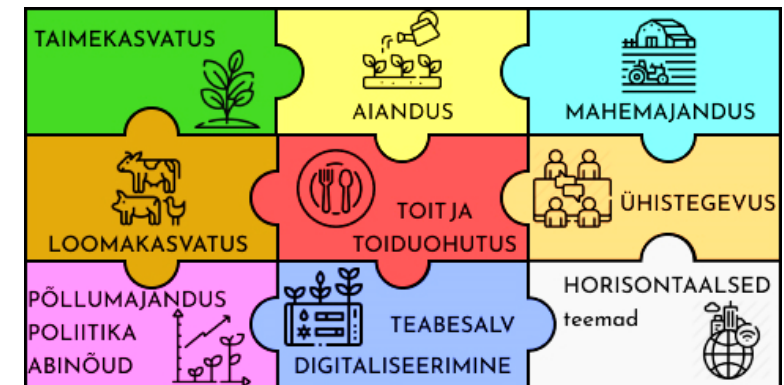
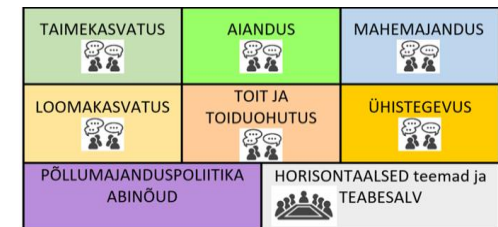
- Teadmussiirde ja teavituse toetus (viimane taotlusvoor 2021)
- Temaatilised teadmussiirde programmid 2015-2020 – 8tk
- Müügiarenduse PIP

EKSPORDIVÄGI

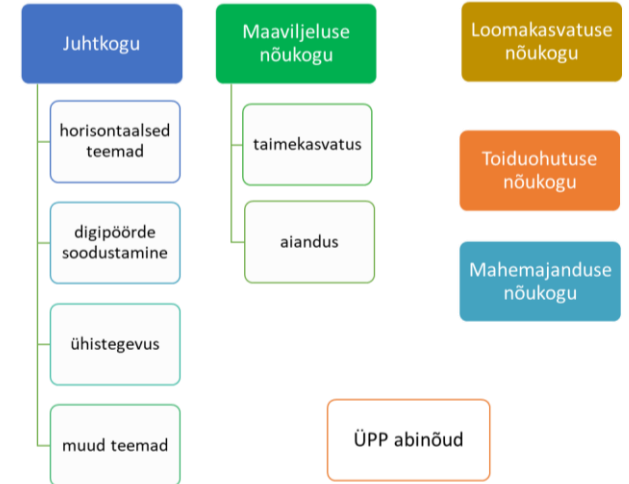

Teadmussiirde programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas

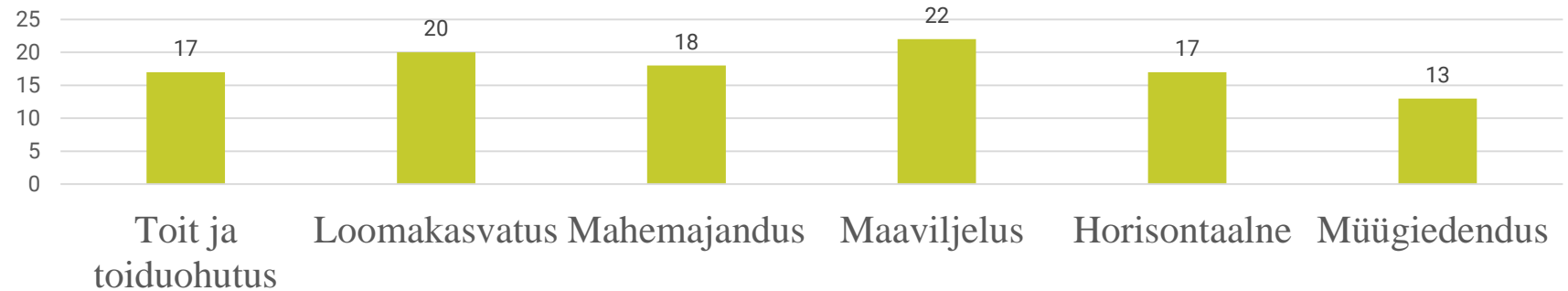

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Mis kõik kokku saab: erinevad valdkonnad

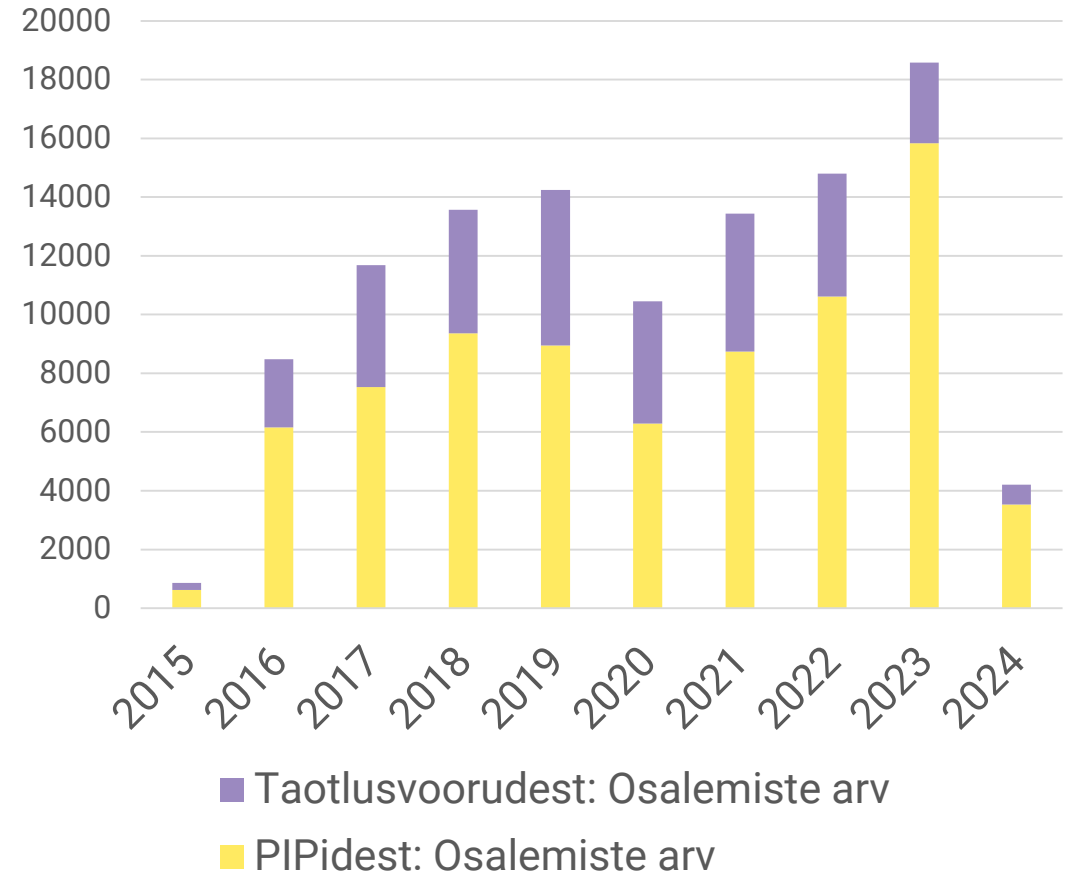
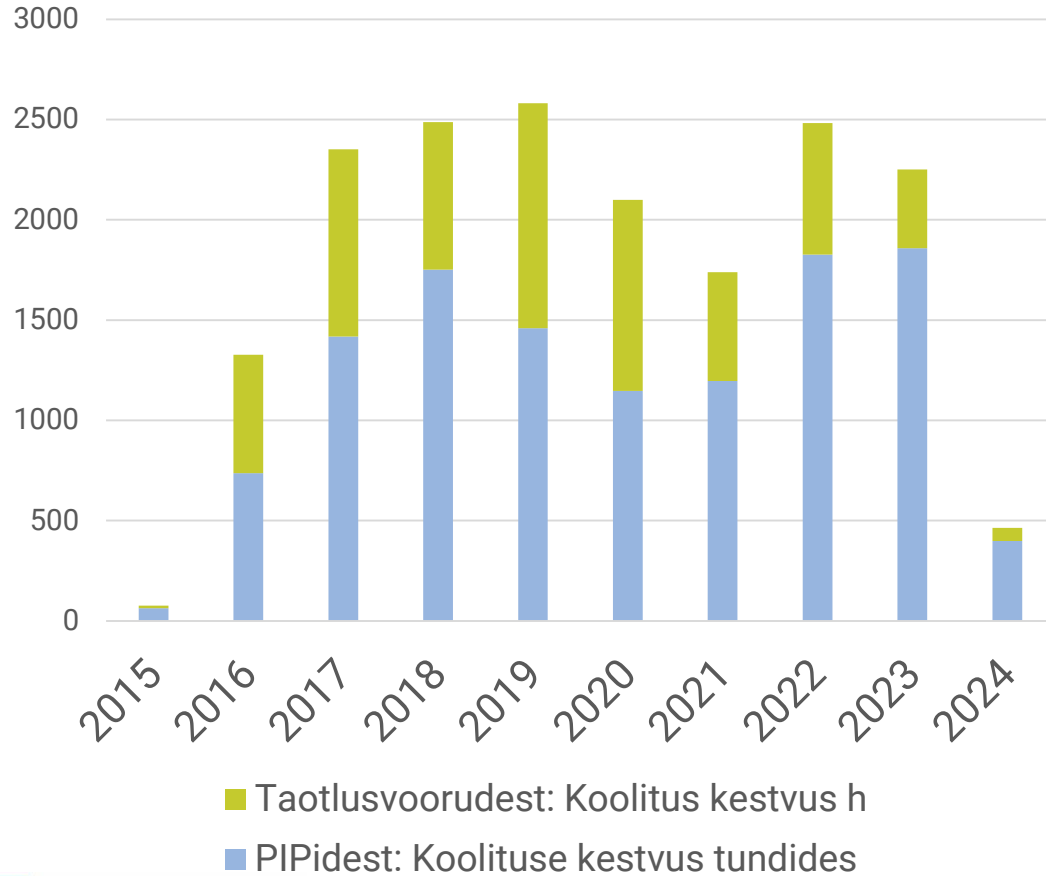

Nõukogude küsitlus: Valdkondade jagunemine (n=26)

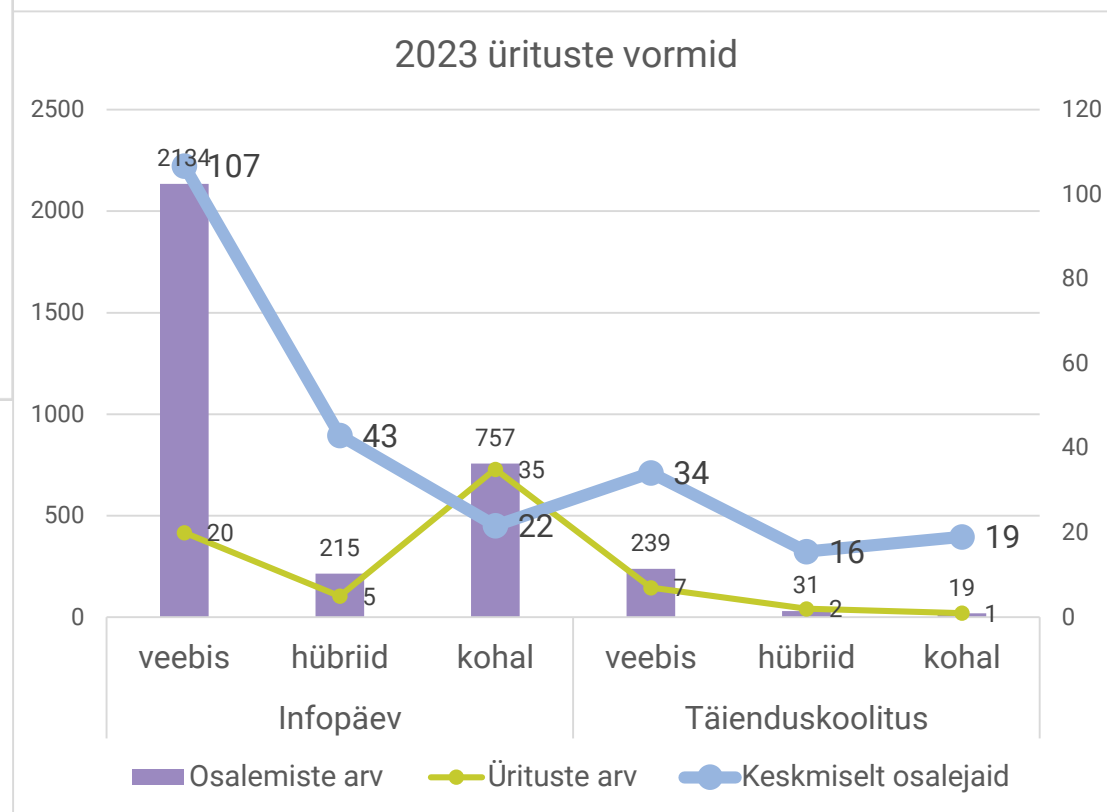
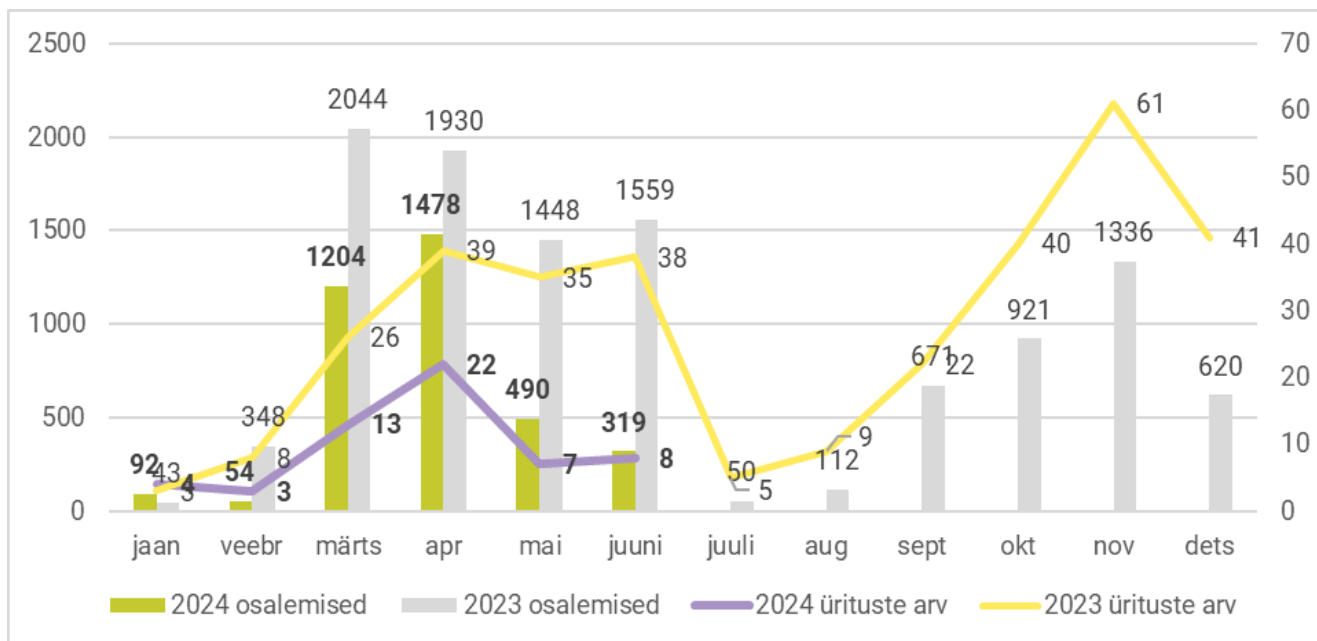
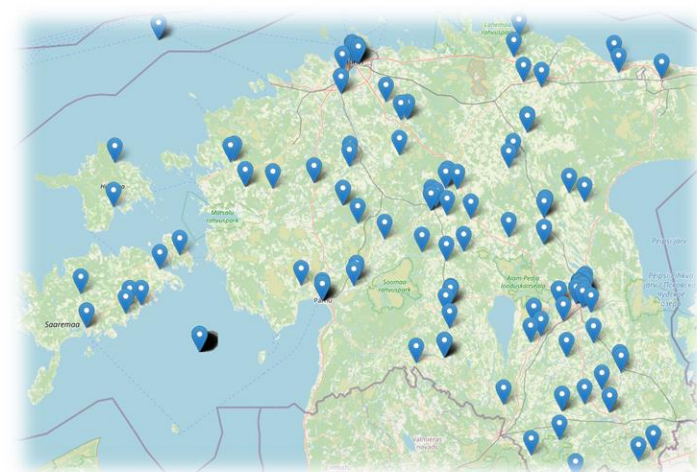

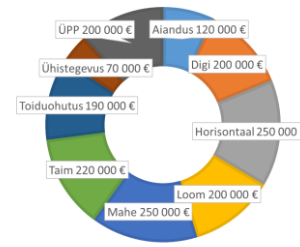
Ülevaade ürituste kestusest ja osalejatest ja kestusest

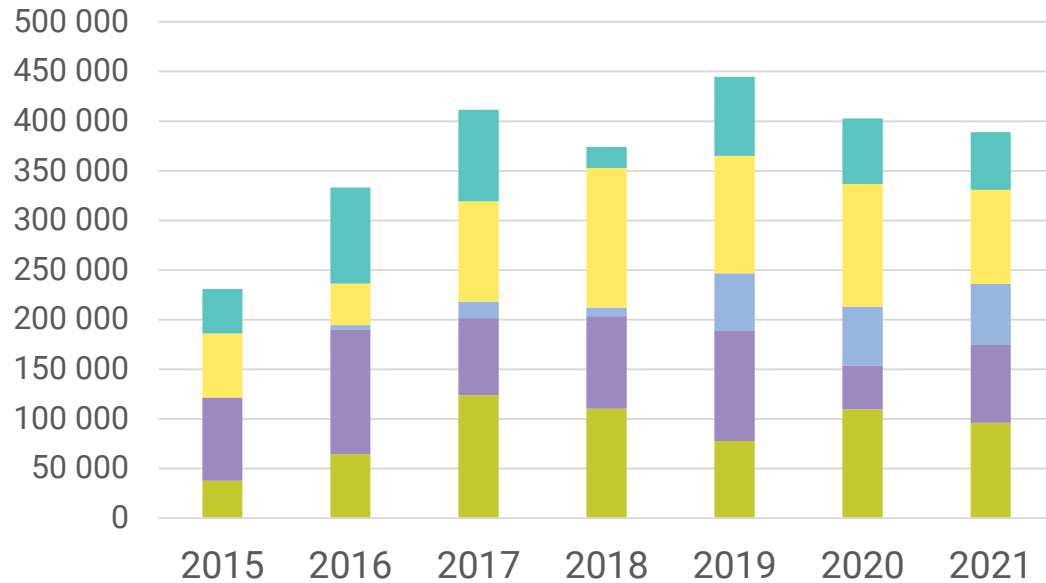
Korraldamise kohad, vormid ja kuud

Eelarve kasutus aastate ja valdkondade viisi

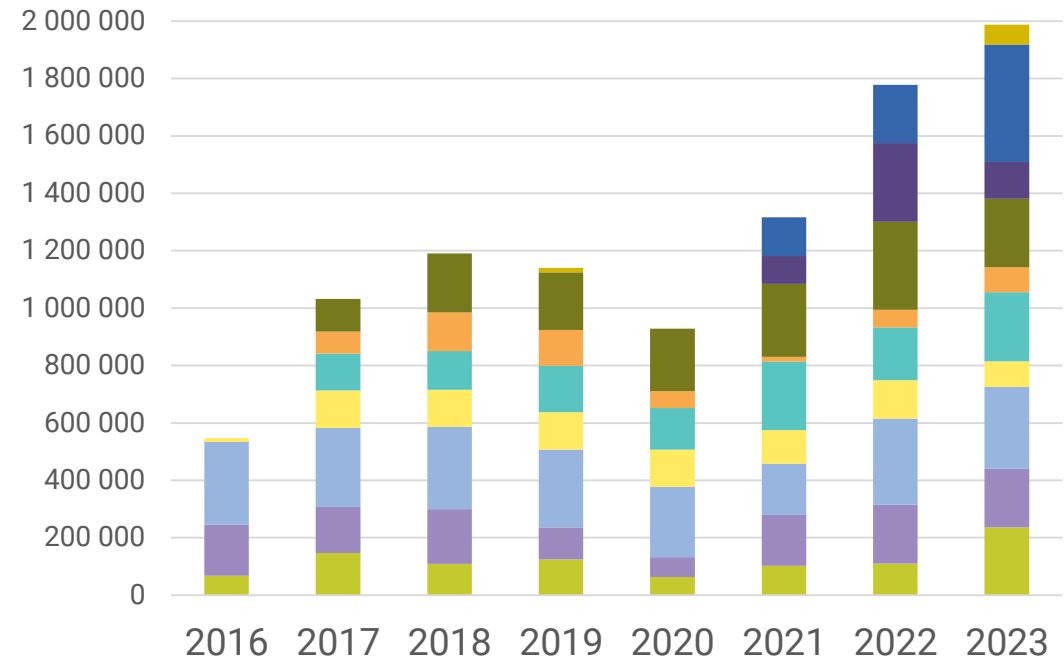

Teadmussiirde ja teavituse toetuse eelarve kasutus, taotlusvoorude järgi (31.07.2024)

- Ettevõtete majandamine
- Loomakasvatus
- Metsandus
- Taimekasvatus
- Toiduainetööstus

PIPide eelarve kasutus, toimumisaasta järgi (31.07.2024)

- ÜPP
- Mahe
- Taim
- Aiandus
- Toit
- Ühis
- Loom
- Müük
- Horisont
- Digi

Ülevaade valdkonnast

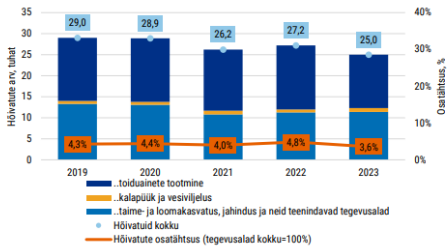
Põllumajanduse, kalanduse, maaelu ja toiduainetööstuse ülevaade 2023

Allikas: Regionaal- ja
Põllumajandusministeerium 2024
ISSN 2674-4767

- Esialgsel1 hinnangul küündis **põllumajanduse** majandusharu kogutoodangu väärtus 1,3 miljardi euron, mida oli 20% vähem võrreldes eelmise aastaga.
- Kogukulud ületasid kogutoodangu väärtust tootjahinnas ehk turult saadavas hinnas (ilma toetusteta) 28%. Toodangu väärtuse ja toetuste summa suhtena kogukuludesse on 0,91, mis tähendab, et vaatamata toetuste toele **ületavad kulud turutingimustes teenitavaid tulusid**.
- Aastases võrdluses oli toiduainetööstuse kogutoodangu väärtus ligi 5% kasvanud, mis peegeldab eeskätt toodangu kallinemist, sest toodangu kogumaht samal ajal vähenes (-5%). **Enamus toiduainetööstuse tegevusaladest lõpetasid 2023. aasta kasumiga**, ainsana jäi kahjumisse lihatööstus.
- Eestist **eksportiti** 2023. aastal põllumajandussaadusi ja toidukaupu jooksevhindades 2,0 mld euro (~11% kogu ekspordist) väärtuses ning **importiti** Eestisse 2,5 mld euro eest. Eesti päritolu kaupade osatähtsus moodustas 74% ekspordist.

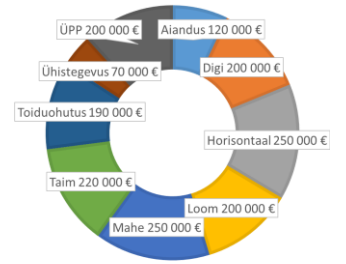
Detailstatistika

- **12 077** pindalatoetuste taotlejat (ettevõtet) aastal 2024
- ca **1023** toidutööstuse ettevõtet, 80% toidutööstuse ettevõtetest on alla 10 töötajaga
- Põllumajanduse, kalanduse ja toiduainetööstuse ettevõtetes oli 2023. aastal hõivatud keskmiselt 25 000 inimest, moodustades koguhõivest ~4%
  - Taime- ja loomakasvatus, teenindavad tegevusalad **8615** inimest
  - Toiduainete tootmine **12 479** inimest
- *Valdavalt osalevad üritustel ettevõtete juhtivtöötajad*
- vanusegrupi 50-74-aastased osatähtsus hõives on võrreldes sajandivahetusega 14 protsendipunkti suurenenud

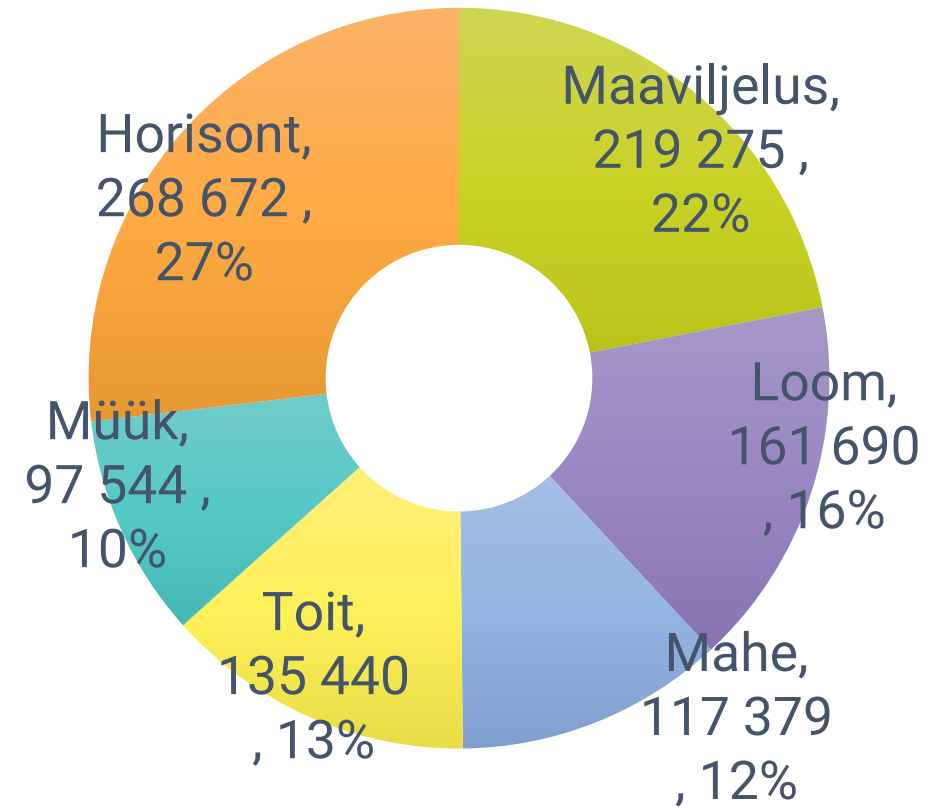
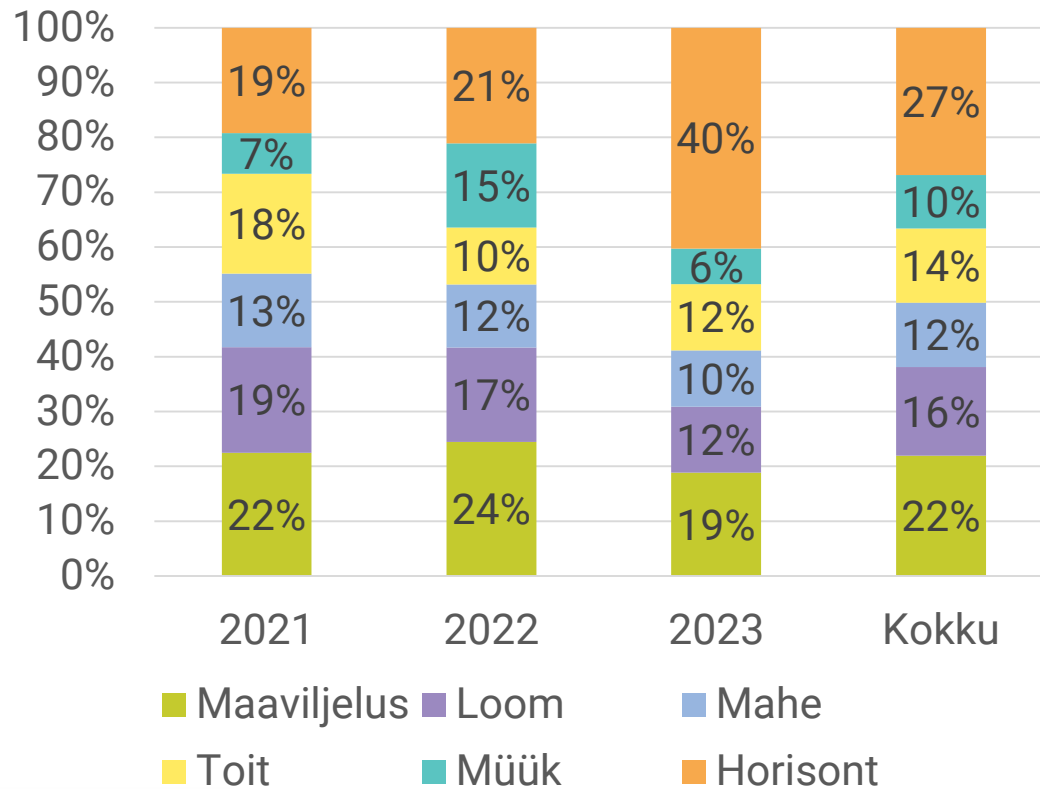

Joonis 2. Põllumajanduse, kalanduse ja toiduainetööstuses hõivatute arv, osakaal koguhõives aastatel 2019-2023
Allikas: Statistikaamet

Kuidas raha valdkonniti jagunes

PiPide väljamaksed

Mida millises valdkonnas arvesse võtta

Maaviljelus (sh taim ja aiandus)	Ettevõtted palju (põllukultuurid, aiandus), Hobiaednikud. Väljakutse: Keskkonnamõju, lisandväärtus Tegevused: esitlusalade rajamine on ressursimahukas
Loomakasvatus	Väljakutse: Keskkonnamõju, bioohutus (hobipidajad); loomaliike palju, lihatarbimine väheneb, spetsialistidega kaetus, lisandväärtus
Mahemajandus	Seob kasvatus ja töötlemise, ettevõtete arv väheneb, ühiskonna ootus Väljakutse: ranged nõuded, praktikute kogemuste vahetusest sõltumine ei võimalda suurte gruppide rakendamist, praktikat võiks laiendada mujale. Spetsialistidega kaetus
Toit ja toiduohutus	Ettevõtete arv väike (käitlejaid 16 000), töötajate arv suur, „kodukohvikud“ Väljakutse: toiduohutus on detailirohke, palju väiketegijaid. Keskkonnanõuded Tegevused: Valdavalt veebiüritused on võimalikud
Müügiedendus	Eksport väiksem kui import. Väljakutse: lisandväärtuse kasvatamine
Horisontaalne sh ühistegevus, ÜPP.. ...	Holistiline vaade. Kas tarbijad (toitumine?) on selle sekkumise fookus? Väljakutse: kestlikkus. digitaliseerimise ja innovaatika ootus, vananev ühiskond, maine, nõuete/toetuste selgitamine....

Strateegilised eesmärgid

- PÕKA2030: Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada
- AKIS visioon: AKISe eesmärk on parendada ettevõtjate majanduslikku toimetulekut, toetades seejuures keskkonnasõbralikku toidu tootmist ja tarbimist
- Roheülemineku teekaart: Visioon Eesti toidu tarneahelast aastal 2035:
  - Eestis toodetakse toitu kestlikult ja väheneva kliima- ja keskkonnajalajäljega. Loodusressursid on hästi hoitud ja ökosüsteemiteenuste pakkumine on suurenenud. Toidutootjad tegutsevad tõhusalt ja teevad koostööd, toiduohutus on kõrgel tasemel, ringbiomajanduse ning digilahendustest on saanud tavapraktika.
  - Toidu tarneahel on läbipaistev, ostuotsuste tegemisel on tarbijatele kättesaadav info toidu kliima- ja keskkonnajalajälje, päritolu ja tootmisviiside kohta. Toidukeskkond toetab tarbijaid tervist toetavamate valikute tegemisel ja toidu raiskamine on minimeeritud.

Kordame üle: Mis on muutumas

- Visioon: Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada
- Teadmussiirde raha on vähem AKISes, sisaldab nõustajate koolitust, admin on mujal
- Teadmussiirde tegevuste korraldamine on kõige enam mõjutatud palgakuludest (lektoritasud, korraldamise aeg jne). Statistikaameti koostatava tarbijahinnaindeksi muutused näitavad teenuste ja kaupade hinnatõusu 2024. aasta juuniks võrdluses 2021. aastaga keskmiselt **40%**.
IA02: Tarbijahinnaindeks (1997=100) https://andmed.stat.ee/et/stat/majandus_hinnad/IA02
- Ühikuhindu ette antud ei ole; tegevuste vormidele piire ei ole
- Konsortsiumipartnerite asemel on nüüd hankimine METK poolt

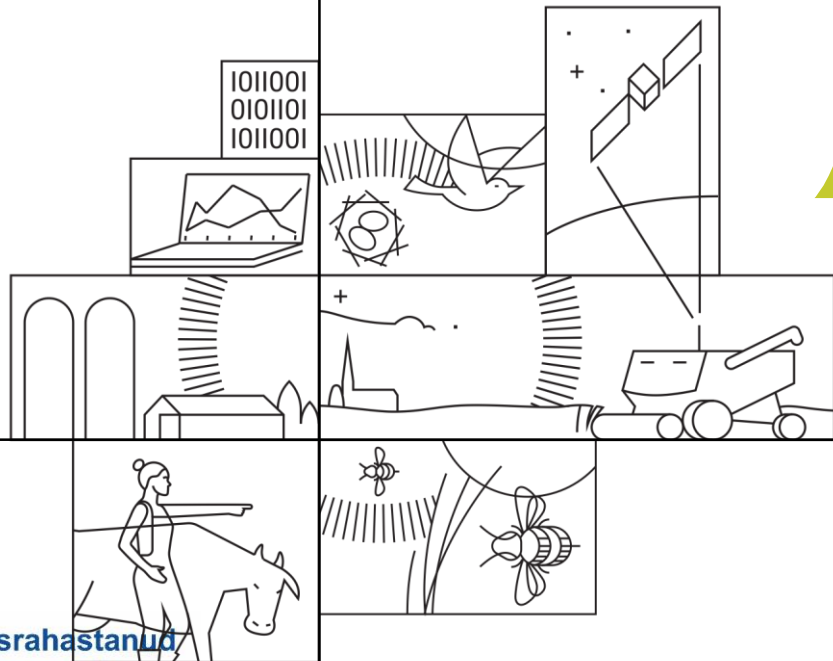

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Kavand teadmussiirde toetamiseks: Roolime teabe levitamist

Hanna Raidvere-Sepp
METK võrgustiku osakond

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Miks on vaja muutust?

- Senine tegevuste rahastus on lõppemas
- tegevused lähevad üle AKISe alla
- tegevuste soove palju, kuid rahastus piiratud
- Tulemuslikkum, strateegilisem, läbipaistvam
- vähem tegevusi - kõrgem kvaliteet

Väljakutse

AKISe teadmussiirde teenuse korraldamine loob erinevate valdkondade lõppkasusaajatele suurimat väärtust ja samal ajal süvendab häid partnerlussuhteid teadmussiirde teenuse pakkujate vahel

27 intervjuud

Välisriikide
kogemused

7 tööpäeva

Teadlane (5)
põllumajandustootja (8)
korraldaja (4)
juhtkomisjoni liige (3)
nõustaja (7)

Peamised taipamised intervjuudest

Sihtrühm eelistab praktiliste teadmiste jagamist (õppepäevad, õppereisid, põllupäevad jne kaudu)

Süsteem on toimiv, kuid vajab tõhusamat kommunikatsiooni otsuste osas

AKISega on palju teadmatust

Vajalik on läbipaistvuse suurendamine

Prioriteetide seadmine

Väljakutse, mida lahendada

Kuidas HÄSTI
teadmussiirde raha
jaotada?

Sekkumiskohad

Nõukogu
koosseis

Strateegilised
eesmärgid

Kommunikatsioon

Tehnilised
lahendused

Otsustus-
protsess

Tagasiside

Lahenduste testimine

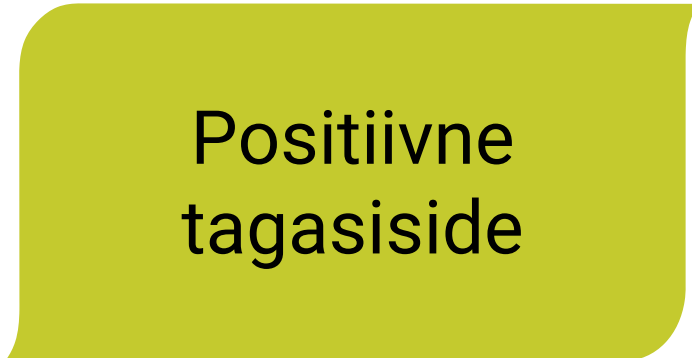
Küsimustik

60/26
vastajat

10 vestlust

Positiivne
tagasiside

Valdkondlikud nõukogud

Nõukogu koosseis

Milline võiks
olla nõukogu
koosseis?

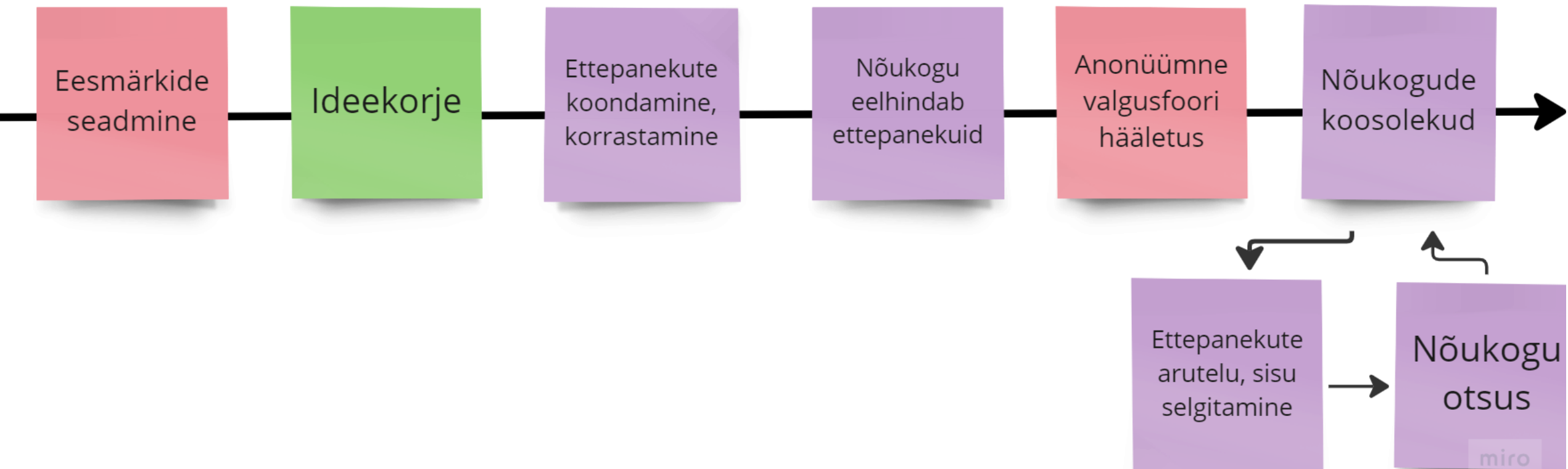
- Valdkondlikud nõukogud jätkaksid
- Kuus nõukogu
- 10-12 liiget
- nõustaja, METKi esindaja, katuseorganisatsiooni esindaja, kutsekooli esindaja, ülikooli esindaja, praktik, REM esindaja
- rotatsioon kolme aasta järel

- Lähtuvad PõKast, ÜPPst ja AKIS tegevuskavast
  - **PÕKA Biomajanduse programm 2025-2028**
  - **PÕKA toiduohutuse programmi 2025-2028**
- Kinnitab AKIS nõukogu
- Valdkondlikud nõukogud:
  - Seavad valdkonnale alaeesmärgid juhindudes strateegilistest eesmärkidest
  - Kinnitavad tegevused lähtudes alaeesmärkidest

Otsustusprotsess

Ma
Te

23.-30.
september
ideede
koondamine

1. oktoobril
anname
nõukogudele
tabeli

1.-15.
oktoober
nõukogud
töötavad
tabeleid läbi

Kommunikatsioon

- Läbipaistvuse suurendamine
- Nõukogude liikmete teavitamine
- Kodulehel on üldsusele näha, mille alusel on tehtud otsused:
  - Nõukogu liikmete valimine,
  - Tegevuste valik,
  - Eelarve jaotamine valdkondade vahel
- Lisaks kättesaadavad protokollid ja aruanded

Orienteeruv ajakava 2024

SEPTEMBER

OKTOOBER

NOVEMBER

1.-22.

23.-30.

1.-15.

16. - 31

1.

Ideekorje

Ideede koondamine

Ideede ülevaatamine nõukogude poolt

Anonüümne valgusfoori hääletus

Valdkondlikud nõukogude koosolekud

AKIS rakenduskava kinnitamine

Ideede arutelu, sisu selgitamine

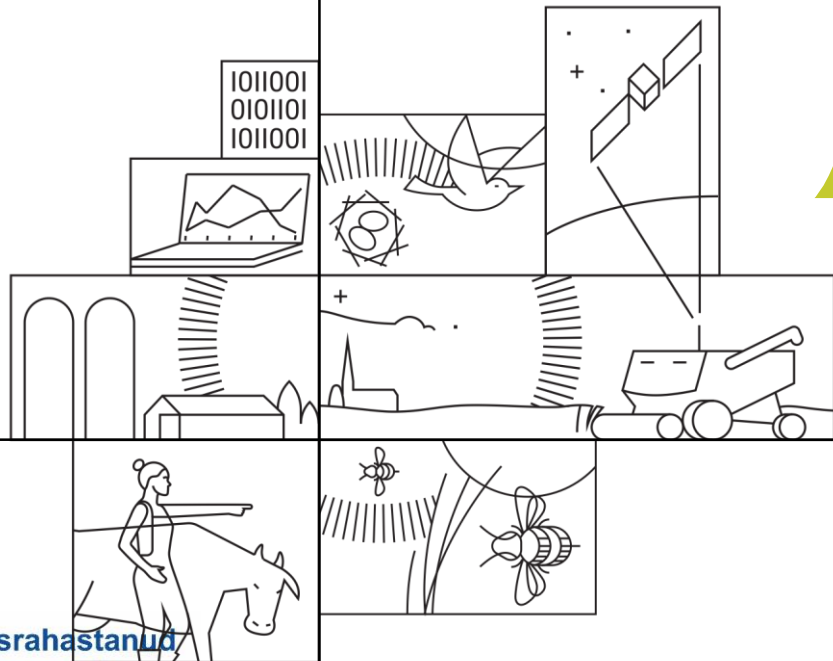
Otsus (arvestades hääletuse tulemusi, eelarvet ja eesmärke)

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Mis kavandis töötaks või korrigeerimist vajaks

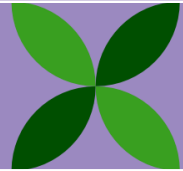
Arutelu laudkondades

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Arutelu laudkondades

Eesmärgid

Nõukogud

Raha ja valikute tegemine

Tegevusvormid

Kuidas tagada, et **x** valdkonnas **valitud** teadmussiirde tegevused panustavad PÕKA/AKIS **eesmärkide** saavutamisse

Leho
Leis

☒ Ootus et valitakse välja kõige mõjusamad tegevused

- HUVIGRUPPIDE ÜHISOOSA?
(TOOTJA - REM - LIIT ...)
- VALDKONNITI ERINEV
- MÕODIKUD - MIDA MÕODETAKSE
MÕJUSUS

- SIHTGRUPP, EDA SIINE MÕJU
(PARENDATSIINE)

(KÕUSTAJA, KOOLITAJA, TOOTJA)

- MIDA TEHAKSE
VS KUIDAS TEHAKSE

- JÄRELTEGEVUSED

- KUIDAS LEIDA
PROBLEEMID \$
(SEKTORID) / (SEKTORI SISESED)

- 'KORPUSKASUTATAVUS'

- MÕODETAVUS

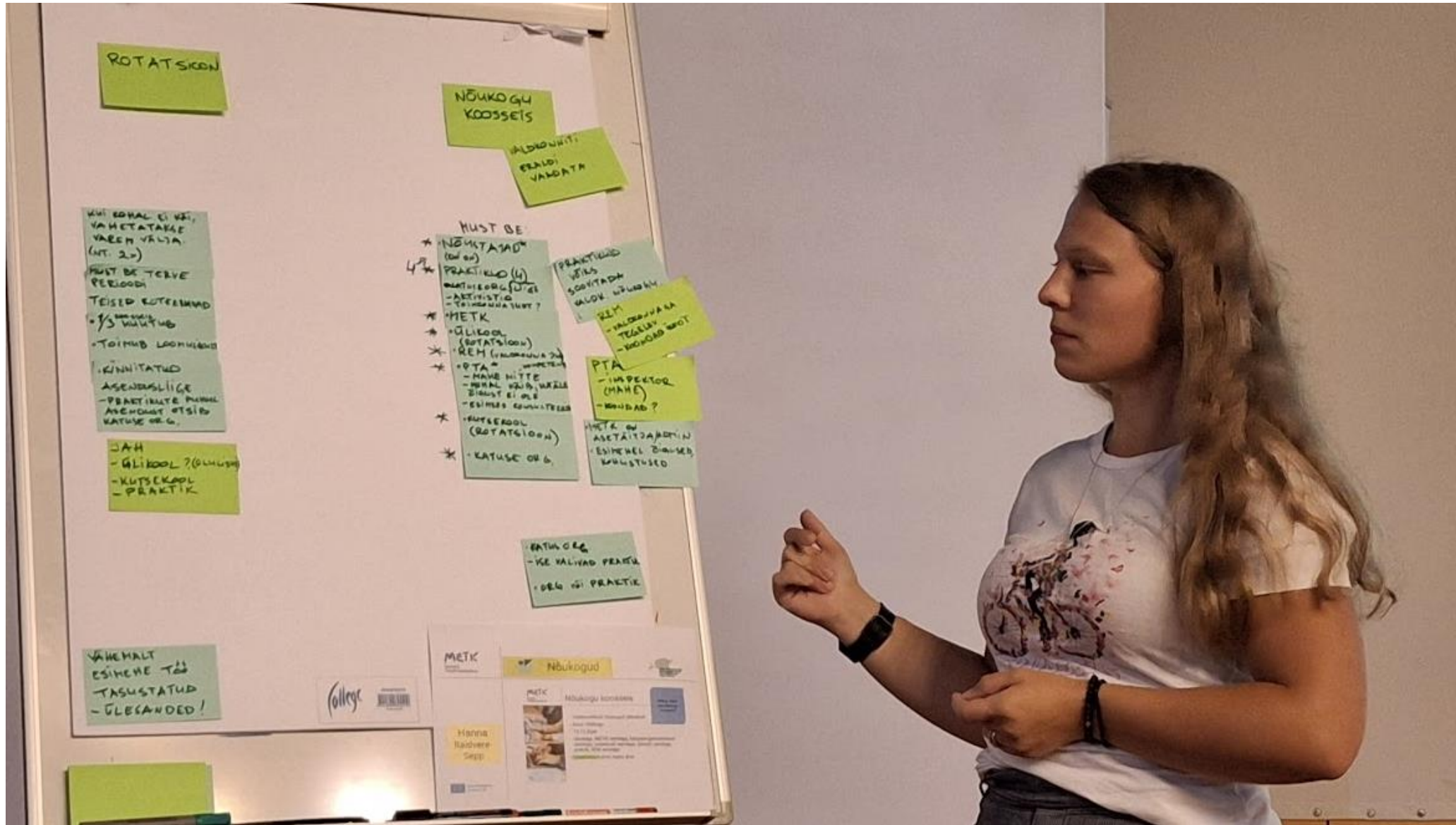
Hanna
Raidvere-
Sepp

Nõukogu koosseis

- Valdkondlikud nõukogud jätkaksid
- Kuus nõukogu
- 10-12 liiget
- nõustaja, METKi esindaja, katuseorganisatsiooni esindaja, kutsekooli esindaja, ülikooli esindaja, praktik, REM esindaja
- rotatsioon kolme aasta järel

Milline võiks
olla nõukogu
koosseis?

**Katrin
Pihor**

- Kuidas tagada, et napid rahalised vahendid läheksid kõige mõjusamatele tegevustele? Et üks kulutatud euro annaks kõige suurema tulu?
  - Nt suur hulk osalejaid ja väike mõju (infopäev) vs väike hulk osalejaid ja suur mõju (õppereis)
- Milliste kriteeriumitega võisk ettepankeid sõeluda?
- Kes ja milliste kriteeriumite alusel peaks jagama raha valdkondade vahel?

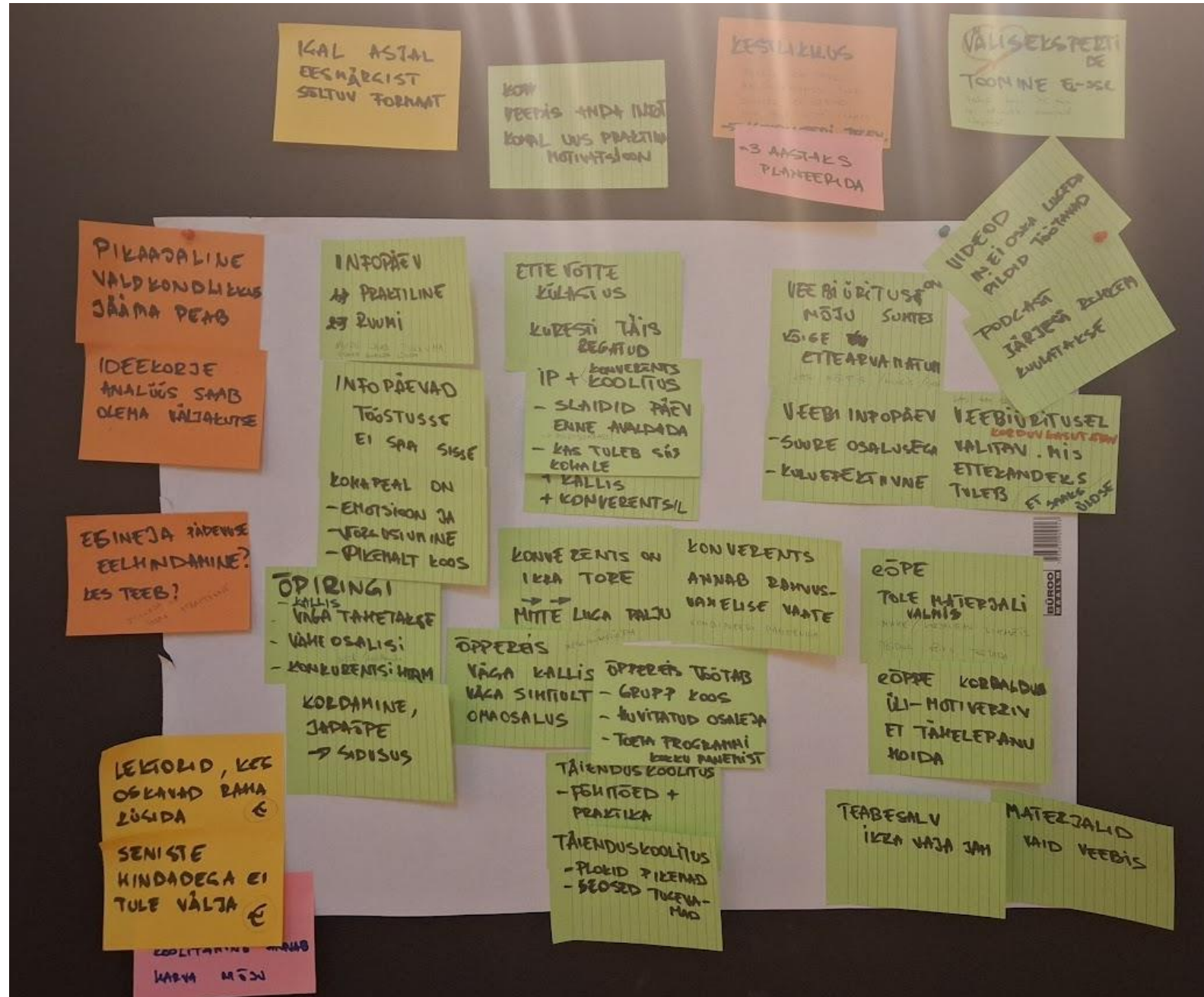

**Hanna
Tamsalu**

- Millised formaadid töötavad mõjusamalt, kõige paremini
- Konverentsid vaatavad majandustrende
- Ettevõttekülastused õpetavad praktikaid
- Veebiüritustele ei pea kohale sõitma
- eÕpet saad läbida sobival ajahetkel
- Teabesalves peavad seosed kokku jooksuma

Kokkulepped

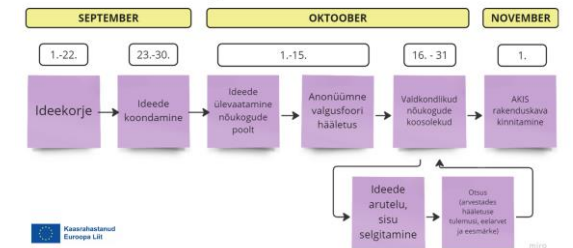
Hannad teevad koondi räägitust

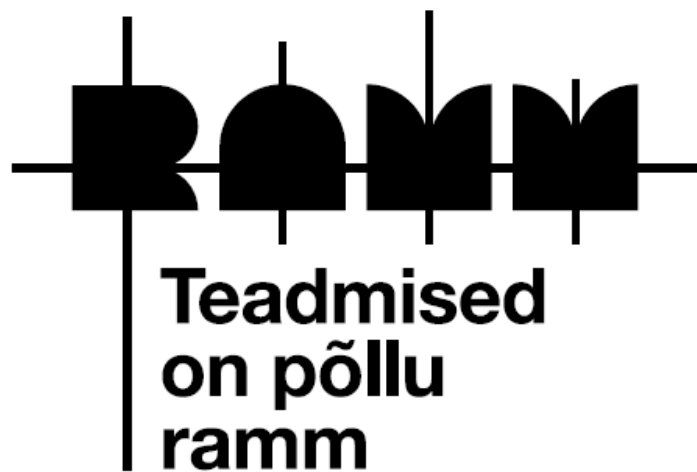
Mis saab edasi:

- Septembri esimesel nädalal avaneb ideekorje vorm
  - Avalikult paljudele. Limesurvey.
- Nõukogudes valikute tegemise lõpetame loodetavasti oktoobri lõpuks
- Ootame tagasisidet ka REMilt

Orienteeruv ajakava 2024

Igal üksikul osapoolel on suures süsteemis oma oluline oskus ja roll. Üheskoos võimendadame kõigi erinevate kompetentside mõju teadmiste ja innovatsiooni jagamise kaudu. Iga kontakt ja teabesild on Eesti maaelu ramm, mis ei raage.

Säraval ideel ja avastusel ei ole laboririiulis kirkast tulevikku – uuendus sünnib siis, kui praktika ja teooria oma jõud ühendavad. Mida paremini ja läbi nutikamate kanalite tarvilik info liigub, seda rohkem on põllupidajatel uuenduslike töövahendeid.

Tänu toimivale teadmiste, teaduse, kogemuste ja innovatsiooni jagamisele kasvab Eesti maaelu ja põllumajandus jõudsalt järjest viljakamal pinnasel. See on süsteem, mis ei käi mitte ringiratast, vaid ronib spiraalina pidevalt uutesse kõrgustesse.

Nutikas põllumajandus on rammus.

Rammus põllumajandus on nutikas.

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Teadmussiirde programm põllumajanduse,
toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas

Teadmussiirde korralduse ajurünnak

22. august 2024, Jäneda

Jrk nr	Nimi	Organisatsioon	Allkiri
1	Airi Külvet	Puutsa talu, MTÜ Liivimaa Lihaveis	
2	Anneli Tuvike	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	
3	Elen Peetsmann	Mahepõllumajanduse Koostöökogu / Maaülikooli Mahekeskus	
4	Hanna Raidvere-Sepp	METK	
5	Hanna Tamsalu	METK	
6	Jane Mättik	Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu / Eesti Lihaveisekasvatajate Selts	
7	Kadri Kaugerand	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	
8	Kaja Piirfeldt	MTÜ Eesti Noortalunikud	
9	Katrin Pihor	METK	
10	Kristjan Reino	Eesti Lihaveisekasvatajate Selts	
11	Leho Leis	METK	
12	Madis Ajaots	Rannu Seeme OÜ	
13	Marge Mänd	Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	
14	Marko Kass	METK	
15	Pille Koorberg	METK	
16	Sirje Potisepp	Toiduainetööstuse Liit	
17	Tanel-Taavi Bulitko	Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu	
18	Tõnis Tänav	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	
19			
20			

Kaasrahastanud
Euroopa Liit